

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЛІСІВНИЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

Калинич І. В.
28 червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УПРАВЛІННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИМ ВИРОБНИЦТВОМ

Рівень вищої освіти	Магістр
Галузь знань	20 – Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	205-Лісове господарство
Освітня програма	Лісове господарство
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород – 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління лісогосподарським виробництвом» для здобувачів вищої освіти галузі знань 20 – Аграрні науки та продовольство спеціальності 205 – Лісове господарство освітньої програми Лісове господарство.

Розробник Кічура В. П., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *лісівництва*

протокол № 11 від. “28” серпня 2024 р.

Завідувач кафедри (Потіш Л. А).
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол № 11 від. “28” серпня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Потіш Л. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	2-й	2-й
	Лекції:	
	28 год.	8 год.
	Практичні:	
	20 год.	6 год.
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Індивідуальна робота:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	72 год.	106 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Управління лісогосподарським виробництвом» є прикладною і базується на дисциплінах лісівничого, економічного та технічного спрямування. Вона, разом з іншими, є завершальною у формуванні системи знань студентів за спеціальністю 205 «Лісове господарство».

Основною метою викладання курсу «Управління лісогосподарським виробництвом» для майбутніх фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» є забезпечення володінням сучасними вітчизняними і закордонними досягненнями менеджменту у сфері лісових відносин.

Завданням вивчення дисципліни студентами є:

- опанування в цілому теоретичних основ управління лісогосподарським виробництвом;
- засвоєння стратегічних і тактичних цілей та складу і змісту функцій управління лісогосподарським виробництвом;
- ознайомлення із загальною схемою структури управління лісовим господарством держави та регіонів;
- вивчення методів управління лісовим господарством в залежності від структури управління та розміщення лісогосподарського виробництва;
- оволодіння специфікою підготовки, прийняття та контролю за виконанням управлінських рішень.

За результатами вивчення дисципліни студент повинен знати:

- теоретичні основи управління виробництвом;
- особливості управління лісогосподарським виробництвом;
- сутність основних категорій управління;
- застосовувані методи управління та їх зміст;
- структуру управління для окремого підприємства й для галузі лісового господарства;
- вимоги до документаційного забезпечення процесу управління.

Студент має володіти системним підходом в управлінні виробництвом і вміти:

- здійснювати організаційне, функціональне й посадове регламентування;
- оформляти основні управлінські документи, що стосуються сфери лісових відносин;
- готувати і приймати типові управлінські рішення;
- оцінювати особисті й ділові якості працівників галузі лісового господарства.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК-1);
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-4);
- Здатність розробляти проекти та управляти ними (ЗК-5);
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК-6);
- Здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК-7);
- Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення (ФК-1);
- Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти (ФК-4);
- Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед населення для формування в них екологічного мислення, свідомості та відповідальності за стан довкілля (ФК-6);
- Здатність забезпечити організацію роботи та управління лісогосподарським виробництвом на підприємствах різного функціонального призначення (ФК-9);

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Управління лісогосподарським виробництвом» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):
Шифр НД за ОП: ОК 5 Охорона праці в галузі; ОК 9 Мисливствознавство

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Лісове господарство», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень	1
Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень	3
Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності	5
Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	10
Вибирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від комплексу умов	16

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Управління лісогосподарським виробництвом»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Здатен застосовувати знання з теоретичних основ управління виробництвом у сфері управління лісогосподарським виробництвом; правильно використовувати управлінські методи для досягнення цілей ведення лісового господарства за вимогами сталого розвитку	1
Здатність готувати та приймати управлінські рішення для досягнення стратегічних і тактичних цілей функціонування лісогосподарського виробництва	3
Здатен забезпечувати процес управління лісогосподарським виробництвом; оцінювати якість, ефективність і результативність виробничої діяльності у сфері лісового господарства	5
Здатність до використання власних знань при вдосконаленні управління лісогосподарським виробництвом	10
Знати особливості лісогосподарського виробництва; дотримуватись прийнятої стратегії і тактики ведення лісового господарства; приймати відповідні управлінські рішення	16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- опитування (короткочасне) за пройденими темами навчального матеріалу;
- спостереження за рівнем освоєння навчального матеріалу під час лекцій і практичних занять;
- поточне тестування за змістовими модулями;
- екзамен за результатами 1 і 2 змістових модулів.

Методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усні відповіді, письмове тестування, розрахункова робота, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне та письмове опитування, розрахункові роботи, реферати і презентації.

Форма модульного контролю: тестові завдання, письмове опитування.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	50	100
10	10	10	10	10		

T6, T7 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	4	50	4	50
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка	Критерії оцінювання
50	студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією

37,5	студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
25	студент виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, але нездатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки в понятійному апараті.
12,5	студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0	студент дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Максимальна кількість балів, яка може бути отримана студентом на екзамені – 100 балів.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється у формі письмового опитування або тестування. Виконання модульної контрольної роботи передбачає надання відповідей на письмові завдання або тести. Кожний пакет тестів містить по 20 питань. Кожна правильна відповідь на 1 тестове завдання оцінюється в 5 балів. Для отримання задовільної оцінки потрібно дати правильну відповідь на 12 питань.

Оцінювання за національною шкалою та системою ECTS здійснюється у порядку, наведеному в таблиці.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи управління та його сутність. Цілі, функції, структура та методи управління лісгосподарським виробництвом.

Тема 1. Теоретичні основи управління та його сутність, особливості управління в сфері лісових відносин. Поняття системи та системного підходу в управлінні. Предмет і методи науки управління. Поняття та категорії управління. Основні школи та підходи, що вплинули на розвиток теорії управління виробництвом. Особливості управління лісогосподарським виробництвом.

Тема 2. Цілі та функції управління в галузі лісового господарства. Цілі і її значення в управлінні виробництвом. Функції управління, їх значення та класифікація. Зміст функцій управління на різних рівнях: функції державного управління лісами; функції управління на обласному рівні; функції управління на підприємствах лісового господарства. Поняття про централізацію і децентралізацію функцій управління.

Тема 3. Структура управління лісовим господарством України. Лісове господарство як галузь економіки України. Загальна схема структури управління лісовим господарством країни. Розміщення лісогосподарського виробництва. Підприємство як основна ланка системи управління лісовим господарством. Види лісогосподарських підприємств. Виробничі структури та структури управління базових підприємств галузі лісового господарства. Шляхи вдосконалення структури управління лісогосподарським виробництвом.

Тема 4. Загальне поняття про методи управління, їх роль і комплексне використання в лісовому господарстві. Методи управління та їх роль. Комплексне використання системи методів управління.

Тема 5. Економічні, адміністративні та соціально-психологічні методи управління лісогосподарським виробництвом. Економічні методи управління. Особливості економічного механізму управління виробництвом. Адміністративні методи управління. Соціально-психологічні методи управління. Структура трудового колективу за соціально-психологічними ознаками. Психологія організаторської діяльності керівника. Правове регулювання управління.

Модуль 2. Кадрове, інформаційне та науково-технічне забезпечення лісогосподарського виробництва.

Тема 6. Роль кадрів у системі управління лісовим господарством. Значення кадрів у системі управління лісогосподарським виробництвом. Категорії управлінських кадрів. Поділ і розстановка кадрів. Кваліфікаційні вимоги до спеціалістів лісового господарства. Методи оцінки особистих і ділових якостей працівників. Роль керівника в системі управління. Вимоги до системи якостей керівника. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів. Організація праці на виробництві (керівника та працівників). Організація проведення службових нарад, засідань, зборів.

Тема 7. Інформаційне забезпечення різних рівнів системи управління лісогосподарським виробництвом. Інформація та її роль в управлінні виробництвом. Комунікації в системі управління: між підприємством і зовнішнім середовищем; внутрішні комунікації. Інформаційне забезпечення управління та вимоги до нього. Документація та її роль в системі управління. Організація діловодства в державних підприємствах лісових, лісомисливських та лісових дослідних господарств. Роль комп'ютерних технологій у зборі, зберіганні, обробленні, систематизації та використанні інформації, необхідної для ефективного управління. Поняття про автоматизовані системи управління.

Тема 8. Підготовка та прийняття управлінських рішень. Поняття управлінського рішення, його роль та місце в процесі управління виробництвом. Сутність підготовки та прийняття рішення. Класифікація управлінських рішень та порядок і методи їх підготовки і прийняття.

Тема 9. Організація та контроль за виконанням управлінських рішень. Методи контролю з виконання рішень. Послідовність проведення робіт з контролю за виконанням управління рішень. Виконання для контролю комп'ютерних технологій, автоматизованих систем управління й інших засобів, зокрема і матеріалів лісовпорядкування з обліку лісового фонду.

Тема 10. Оцінка ефективності управління лісгосподарським виробництвом.
Застосовувані методи оцінки ефективності управління. Лісівнича та економічна ефективність проведення лісгосподарських заходів. Оцінка ефективності використання лісових ресурсів та земель лісового фонду.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1. Теоретичні основи управління та його сутність. Цілі, функції, структура та методи управління лісгосподарським виробництвом.						
Тема 1. Теоретичні основи управління та його сутність, особливості управління в сфері лісових відносин.	11	2	2	-	-	7
Тема 2. Цілі та функції управління в галузі лісового господарства.	9	1	1	-	-	7
Тема 3. Структура управління лісовим господарством України.	9	1	1	-	-	7
Тема 4. Загальне поняття про методи управління, їх роль і комплексне використання в лісовому господарстві.	13	4	2	-	-	7
Тема 5. Економічні, адміністративні та соціально-психологічні методи управління лісгосподарським виробництвом.	14	4	2	-	-	8
Модульна контрольна робота	1	-	1	-	-	-
Разом за модуль	57	12	9	-	-	36
Модуль 2. Кадрове, інформаційне та науково-технічне забезпечення лісгосподарського виробництва						
Тема 6. Роль кадрів у системі управління лісовим господарством.	11	2	2	-	-	7
Тема 7. Інформаційне забезпечення різних рівнів системи управління лісгосподарським виробництвом.	9	2	-	-	-	7
Тема 8. Підготовка та прийняття управлінських рішень.	13	4	2	-	-	7
Тема 9. Організація та контроль за виконанням управлінських рішень.	13	4	2	-	-	7
Тема 10. Оцінка ефективності управління лісгосподарським виробництвом.	16	4	4	-	-	8
Модульна контрольна робота	1	-	1	-	-	-
Разом за модуль	63	16	11	-	-	36
Разом за семестр	120	28	20	-	-	72

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Теоретичні основи управління та його сутність. Цілі, функції, структура та методи управління лісогосподарським виробництвом.						
Тема 1. Теоретичні основи управління та його сутність, особливості управління в сфері лісових відносин.	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Цілі та функції управління в галузі лісового господарства.	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Структура управління лісовим господарством України.	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Загальне поняття про методи управління, їх роль і комплексне використання в лісовому господарстві.	10	-	-	-	-	10
Тема 5. Економічні, адміністративні та соціально-психологічні методи управління лісогосподарським виробництвом.	14	2	-	-	-	12
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	56	4	2	-	-	50
Модуль 2. Кадрове, інформаційне та науково-технічне забезпечення лісогосподарського виробництва						
Тема 6. Роль кадрів у системі управління лісовим господарством.	10	-	-	-	-	10
Тема 7. Інформаційне забезпечення різних рівнів системи управління лісогосподарським виробництвом.	10	-	-	-	-	10
Тема 8. Підготовка та прийняття управлінських рішень.	18	2	-	-	-	16
Тема 9. Організація та контроль за виконанням управлінських рішень.	10	-	-	-	-	10
Тема 10. Оцінка ефективності управління лісогосподарським виробництвом.	16	2	4	-	-	10
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	64	4	4	-	-	56
Разом за семестр	120	8	6	-	-	106

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вивчення виробничої структури базового підприємства галузі лісового господарства і надання пропозицій з її організаційного управління.	2	2
2	Аналіз кваліфікаційних вимог до працівників підприємств галузі лісового господарства України.	2	-
3	Ознайомлення з типологією особистостей людини й визначення власного типу особистості та своїх схильностей до певних видів професійної діяльності.	2	-
4	Використання основних форм звітності для здійснення контролю з ведення лісового господарства базовим підприємством галузі.	4	4
5	Документаційне забезпечення управління лісогосподарським виробництвом.	2	-
6	Порядок підготовки й прийняття управлінських рішень	2	-
7	Управлінський контроль під час здійснення робіт з формування одновікових деревостанів (організація, документація, дотримання термінів)	2	-
8	Управлінський контроль під час здійснення робіт з формування різновікових деревостанів (організація, документація, дотримання термінів)	2	-
9	Модульна контрольна робота	2	-
Разом		20	6

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Історія розвитку теорії управління виробництвом.	7	10
2	Підготовка до написання реферату на тему: «Моя професія лісівник: якою я її бачу зараз і в перспективі».	7	10
3	Кваліфікаційні характеристики спеціалістів лісового господарства.	7	10
4	Штатний розпис базових підприємств галузі лісового господарства.	7	10
5	Правила внутрішнього розпорядку лісогосподарського підприємства.	7	10
6	Типовий колективний договір трудового колективу з адміністрацією підприємства.	7	10
7	Перелік і зміст форм техніко-економічних документів, якими забезпечується управління лісогосподарським виробництвом.	7	10
8	Кадрове діловодство в підприємстві.	7	10
9	Адміністративне діловодство в базових підприємствах галузі лісового господарства.	7	10
10	Вдосконалення управління виробництвом у галузі лісового господарства.	9	16
Разом		72	106

**7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
(у разі потреби)**

Технічні засоби: ПК, ноутбук.

Програмне забезпечення: Ms Office (Word, Excel, Power Point).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Методичне забезпечення

1. Рибак В.О., Рябченко В.І. Управління лісгосподарським виробництвом. Навчальний посібник. – К.: Фітосоціоцентр, 2014. – 470 с.
2. Барбак Т.О., Марчук Ю.М., Ірклієнко С.П., Іванченко В.В., Никитюк П.А. Довідник працівника, відповідального за кадрову роботу на підприємствах лісового господарства України. «Укрцентркадріліс», Боярка, 2008. – 19 с.
3. Кваліфікаційний довідник працівників лісового господарства України.
4. Рябченко В.І. Паке́т тестових завдань з дисципліни «Управління лісгосподарським виробництвом», 2015.

Основна література

1. Завадський Й.С. Менеджмент. – Т.І. Видання друге. К.: Україно-фінський інститут менеджменту й бізнесу, 1998. – 542 с.
2. Бесєдін М.О., Нагаєв В.М. Основи менеджменту: оцінно-ситуаційний підхід (модульний варіант): Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 496 с.
3. Діденко А.Н. Сучасне діловодство: Навч. посібник. – 5-те вид. – К.: Либідь, 2006. – 384 с.
4. Лісовий Кодекс України (Затверджено постановою Верховної Ради України №3853-12 від 21.01.94 р. із останніми змінами від 08.04.2012р.). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
5. Пушкар Р.М., Гарнавіська Н.П. Менеджмент: теорія та практика. Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 490 с.
6. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: Підручник. – К.: Академвидав, 2003. – 608 с. (Альма-матер).

Допоміжна література

1. Глушник С.В., Дияк О.В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери: Навч. посібник для вищ. та серед. спец. навч. закладів. – К.: А.С.К., 1998. – 174 с.
2. Виноградський М.Д., Беляєва С.В., Виноградська А.М., Шканова О.М. Управління персоналом: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 504с.
3. Кредісов А.І., Панченко Є.Г., Кредісов В.А. Менеджмент для керівників. – К.: т-во „Знання” КОО, 1999. – 556 с.
4. Туленков М.В. Концептуальні засади організації сучасного менеджменту: Монографія. Київ-Ніжин: ТОВ „Видавництво „Аспект-Поліграф”, 2006. – 312 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Державного агентства лісових ресурсів України. Режим доступу: <https://forest.gov.ua/>
2. Програма «Правозастосування й управління в лісовому секторі країн східного регіону дії європейського інструменту сусідства та партнерства». Режим доступу: <http://www.fleg.org.ua/>

3. Лісове господарство України. Режим доступу: http://ekoinform.com.ua/wp-content/uploads/2019/01/Brosura_DALR_2019_UA-web.pdf
4. Удосконалення організаційно-правового забезпечення державного контролю в лісовому господарстві. Режим доступу: http://www.enpifleg.org/site/assets/files/2119/report_storchous_improving_organizational_and_legal_aspects_state_control.pdf
5. Загальна оцінка стану управління лісами в Україні. Режим доступу: https://www.enpifleg.org/site/assets/files/2122/report_storozhuk_forest_governance_assessment.pdf
6. Публічний звіт Державного агентства лісових ресурсів України за 2019 рік. Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/news/34682.html>